СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 119. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 24. мая, 1926. VOL. XXXIV. No. 119. Jersey City, N. J., Monday, May 24. 1926. THREE CENTS

ЗАКИДАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТОВИ НЕКОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРИКАЗ ПРИ ВИКОНУВАННЮ ПРОГИБІЦІЇ

ВАШИНГТОН, 21. мая. Президент Кулидж видав нині до прогибіційних урядників приказ виконувати прогибіцію зі збільшеною силою. В приказі говориться межи инчим, що міські, повітові й стейтові урядники, виконуючи сей закон, мають право переходити границі своїх міст, повітів, чи стейтів.

Ся частина приказу відразу викликала остру критику в конгресі. Сенатори з обох партій виступали завзято проти такого приказу, критикуючи президента за переступленне конституції. Один сенатор Волш обороняв президента.

Здається, що справа незадовго опреться о суд.

УРЯД ПРОТИ СКЛИКУВАННЯ ТЕПЕР РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 21. мая. — Президент Кулидж дав до зрозуміння газетярам, що він противиться скликуванню тепер морської розоружної конференції, як се пропонували в Женеві японські представники.

Американський уряд стоїть на становищи, що скликувати таку конференцію перед закінченнем конференції в Женеві булоби роботою проти женевської конференції.

ФАРМЕРСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ВІДКИНЕНИЙ.

ВАШИНГТОН, 21. мая. — Палата послів відкинула нині 212 голосами проти 167 голосів проект конґресмена Гоґена про допомогу для фармерів.

За сим проектом заявилося найбільше фармерських організацій. Демократи, які голосували за сим проектом, остерігали перед голосованнем републиканців, що поваленне сього проекту викличе невдоволенне фармерів з політики републиканської партії.

КОНҐРЕС РАДИТЬ НАД ВІДЗНАЧЕННЄМ ДЛЯ БІГУНОВИХ ЛЕТУНІВ.

ВАШИНГТОН, 21. мая. — В палаті послів внесено проекти про відзначенне американських летунів, що летіли літаком до північного бігуна. Летун Берд мавби дістати конґресову медалю, а він та його пільот Бенет малиби дістати аванс в армії.

ПОЛІСМЕН УБИЙНИКОМ НА ТЛІ ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 21. мая. — Загадочне вбийство Віліема Пірса, властителя реставрації в Бруклині, який погиб від кулі, вистріленої в плечі, починає поволи вияснюватися.

Наперед поліція вже найшла свідка, який ствердив зовсім певно, що Пірс погиб з руки арештованого на основі підозріння детектива Соливана. Пані Ґлейдіс Петон заявила, що вона бачила на власні очи, як Пірс розмовляв зі Соливаном на вулиці перед реставрацією Пірса, як Соливан ударив Пірса в лице, а відтак, коли Пірс звернувся до відходу, стрілив до нього в плечі.

Кромі сього поліція переконалася, що вбийство було завершеннем боротьби межи двома салунами, з котрих Пірсів був один. Соливан мав бути приятелем і „поліційним опікуном" другого салуну.

ГРІЗЬБА СТРАЙКУ НА НЮЙОРСЬКІЙ ПІДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК, 21. мая. — Мотормени й свичмени нюйорської підземної зелізниці системи Інтерборо зажадали від підприємства відкликання недавно виданого приказу, після котрого мотормени були обовязані по скінченню своєї роботи в неділю відставити вози до шоп. Робітники загрозили страйком на случай невідкликання приказу. Остаточно підприємство вступило.

ЦЕРКОВНИКИ ПЯТНУЮТЬ ДАРУНКИ ЦЕРКВАМ ЯК „ДАРУНКИ ЧОРТА".

ВАШИНГТОН, 21. мая. — На відбуваючійся тут конференції Баптистської Біблійної Юнії Північної Америки цілий ряд бесідників критикував острими словами великі дарунки американських міліонерів для церков. Один бесідник назвав дарунки міліярдера Ракефелера „дарунками чорта". Другий публично відкликався до Ракефелера, щоби він держав для себе свої „кроваві гроші".

Ціле обуренне мало той підклад, що Ракефелер своїми грішми піддержував не фундаменталістів, до яких належить ся конференція, але модерністів. Один з бесідників у своїм запалі фундаменталістичної красноріччивости, підняв руки до гори й молився підчас своєї бесіди до Бога зіслати з неба якийсь знак, щоби модерністи побачили як на долони, що фундаменталісти мають рацію.

НОВЕ ВБИЙСТВО НА ТЛІ ПРОГИБІЦІЇ В ШИКАҐО.

ШИКАҐО, 21. мая. — Невислідженi досі справники напали на Френка Кремальді, богатого бутлеґера, що достарчав алькоголю місцевим богачам, звязали його, вивезли з дому та вбили за містом. Тіло його найдено на дорозі.

Свого часу Кремальді був обжалований за вбийство другого бутлеґера. Урядови обовязалася свідчити проти нього одна жінка, але росправа розбилася, бо заким прийшло до росправи, Кремальді вженився з тою женщиною.

ПОВІНЬ НОВИХ ЗАКОНІВ.

ВАШИНГТОН, 21. мая. — Після обчислень одної газети, 10 лишень стейтів ухвалило за сей рік 4,100 нових законів. Найбільше законів ухвалив стейт Ню Йорк.

БЕЗРОБІТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Безробіття на Рад. Україні росте. На українській економічній нараді в Харкові виявилось, що допомога безробітним 24—25 року в порівнанню з 23—24 р. збільшилась в чотири рази. За минулий адм. рік витрачено на боротьбу з безробіттям коло 1,060 тисяч карб. цьогож року видано на допомоги біля 4,500,000 карбованців. Збільшилось також і число безробітних в колективах. На 1-го жовтня 1924 р. було їх 12,713 а на 1. жовтня 1925 є їх вже 23,483.

Цьогорічний стан заповідається ще гірше.

НОВІ ЧЛЕНИ РАДИ МІСТА КИЇВА.

У останніх виборах до міської ради м. Київа вибрано з рамени наукових робітників — члена Академії Наук акад. Корчак-Чепурківського, проф. Дорошкевича і декана правничого факультету Крістіого.

ПО ШКІЛЬНІМ ПЛЕБІСЦИТІ.

Нарешті появився урядовий звіт про шкільництво в Східній Галичині після плебісциту. В плебісциті за українською школою взяло участь в Східній Галичині 1,814 громад. Деклярацій внесло 99,935 батьків за 138,284 дітей. Воля населення була отже ясна і недвозначна. А не зважаючи на це, 1,745 українських шкіл перемінено на польські або так звані утраквістичні.

Перед війною в Східній Галичині було 2,612 українських шкіл, по плебісциті остало всього 867 українських шкіл в Східній Галичині, а **на Волині нема ані одної української школи,** хоч в 1923 р. було там ще 421 українських шкіл.

МІКРОСКОПІЙНІ ДЕРЖАВИ.

Не багато читачів знає мабуть про те, що в Европі лишилося багато „держав", які в наслідок своїх мікроскопійних розмірів губляться впрост на мапі. Одною з таких держав є Андора, яка начисляє всього 5,000 мешканців. Від XVII. століття знаходиться вона в залежности від Франції, якій виплачує що-року суму 960 франків за її правнодержавну опіку. Що два роки відвозять делеґати цю данину та відновляють при цій нагоді присяґу вірности. Трохи більшою державою є Ліхтенштайн, що начисляє 11,500 мешканців. Дуже ріжноманітна є минувшина князівства Монако, яке по ріжних заборах, — французьких, еспанських і сардинських — осягнуло вкінці незалежність. Від 1918 р. знаходиться Монако під французьким протекторатом. Армія князівства складається з 3 старшин і 280 карабінерів. В парляменті засідає 12 послів; кромі цього істнує в Монако осібна рада державна і повне правительство з „міністерством закордонних справ".

ЗІ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ НАКЛАДЕНЬ І КНИГАРЕНЬ.

Дня 11. квітня 1926 року відбулися перші Загальні Збори Союзу Українських Накладень і Книгарень у Львові. Статут того Союзу приняла влада до відома дня 19. березня 1926 року до Ч. ВР. 2272/26. На Загальних Зборах були присутні представники 26-ть Українських Накладень і Книгарень з цілого краю. По рефераті Михайла Матчака про завдання Союзу й переведенні основної дискусії вибрано перший виділ Союзу, до котрого увійшли: Михайло Таранько (видавець „Молодої України" і „Світу Дитини" — Львів, вул. Зіморовича ч. 3.) голова; Ізидор Громницький, заступник голови; Михайло Матчак, секретар; Василь Паліїв, скарбник; Петро Постолюк і Ярослав Вінцковський, члени виділу та Федь Жаровський і Григорій Ганулян, заступники виділових.

Союз Українських Накладень і Книгарень має за завдання репрезентувати український видавничо-книгарський рух, дбати про розвій того руху та боронити станових інтересів своїх членів. Річну вкладку усталити Загальні Збори у височі рівновартости одного амер. доляра. Всі письма до Союзу проситься слати на адресу секретаря Михайла Матчака, Львів, вул. Вінцентого Поля, ч. 1.

НЕЧУВАНА ПОВІНЬ В РОСІЇ.

Сеї весни, як ніколи попередно, прибуло води в ріці Волзі, яка залляла сотки миль землі поза свої береги. В найгрізнійшому положенню околиці межи Ярославом а Нижнім Новгородом, де вода сягає нечуваної висоти. Під водою находиться три тисячі домів, а також 20 мостів знищила вода та 22 особі втопилося. З сеї причини замкнено сімнайцять фабрик. Вода покрита останками знищених будинків, мертвою худобою й иншим домашним скотом.

ЩО ПОЖИРАЄ АРМІЯ?

Під заголовком „Бідний світ" подає часопис „Progres Civique" статистичний виказ відсотків буджету, що йдуть в поодиноких державах на військові цїли (армію, фльоту і літаки). З того зіставлення виходить, що більше як третину буджету в Польщі пожирає польська армія, а саме 33.39 проц. Щойно в приличній віддалі слідує за нею Портуґалія 28.94 проц., а дальше йдуть: Туреччина 28.50 проц., Швайцарія 28.13, Латвія 28.13, Греція 27.86, Естонія 22.93, Швеція 20.30, Еспанія 22.10, Литва 20, Югославія 18.87, Італія 19.29, Болгарія 17.39, СРСР. 16,71, Голяндія 15,18, Данія 14,53, Франція 14,19, Румунія 14, Фінляндія 13,13, Англія 13.13, Норвеґія 11.90, Чехословаччина 11.32, Бельгія 10.58, Австрія 7.59, Мадярщина 6.56, Німеччина 3.10 проц. З того виказу бачимо, що буджет Польщі на армію найвищий у світі.

ПРИГОДИ ПОСЛА БРИЛЯ.

В неділю, 18. м. м., мала відбутися у Львові, у салі „Нар. Дому" прелекція посла Бриля про його враження з подорожі до Радянського Союза. На початку прелекції ввійшла на салю чвірками добра сотня польських фашистів-студентів, яка криками та вигуками старалася не допустити до голосу посла Бриля. В наслідок того, серед зібраної публики обрушилися прихильники Бриля й „поставилися" до патріотичної „млодзєжи". „Млодзєж" відповіла теж готовістю до бійки, ймаючи в руки крісла та палки. Рівночасно хтось зпоміж публики підпалив ґазову петарду. Піднявся стовп диму; хтось крикнув „трійливий ґаз", а вслід за тим паніка, взаїмні натискання, удари... Польські студенти візвали публику встати, зняти капелюхи і почали співати „Не дами зємі". Публика навпаки: повбирала капелюхи. Крісла зачали літати в повітрі. Поліція, яка прийшла в товаристві „вивядофцуф", схилялась більше — очевидно — до патріотичної „млодзєжи". В результаті того, двох „вивядофцуф" вилетіло через відчинене вікно на брук. Ставало щораз більше горячо. Нарешті, студенти під охороною поліції втікли від зібраної на салі публики. На самому переді махали пятами пискливі польські діви, які прийшли були на салю разом з войовничими фашистівськими „хлопаками". Мимо того прелекція вже не відбулася. Поліція заборонила. Польська „млодзєж" — перетріпана своїми „лівими" братами — пішла виплакатися під „помнік Міцкєвіча". Але, треба признати, не тільки сама „млодзєж" дістала: набрали й її... противники. Зі салі „Нар. Дому" виносили — бачили ми — якусь покровавлену й потратовану робітницю — жінку!

ПРОТИ БРЕХНІ.

Ми вже писали, що Польщу відвідав Поль Бонкур, визначний французький політик, соціяліст і т. д. Приїхав він до Польщі, щоби пізнати її положення та роздивитися в її політиці. Мав приїхати Бонкур і до Галичини, та чомусь не був ласкав. Всеж таки, вертаючи з Польщі через Данціґ, він заявив перед данціґськими ґазетярами, що всьо бачив, всьо чув та був навіть у Східній Галичині. Як приїде до Франції, буде він оповідати чуда дива про Східну Галичину та про те, який там нарід вдоволений.

Щоби опрокинути брехню, голова Обєднання др. Дмитро Левицький вислав листи до французького президента міністрів Бріяна і голови парляменту Еріо, у яких подає до відома, що п. Бонкур до Східної Галичини не приїздив, а Поляки мусіли показати йому якусь иншу країну і сказати, що це Східна Галичина.

РУБАЛА СЕБЕ СОКИРОЮ.

Мілвіл, Ки. — Жінка К. Ворбі порішила убити себе сокирою і нею рубала своє тіло. Мала 100 ран від 100 ударів. Залита кровю померла.

ПІЛСУДСКІ БУДЕ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА, 21. мая. — Пілсудскі рішився кандидувати на президента Польщі, коли пробне голосованне в соймі і сенаті викаже, що він має запевнену більшість.

Його сторонники запевняють, що він таку більшість дістане, бо його індивідуальність потягне за собою богато послів, які були сторонниками Вітоса. А далі війско приарештує деяких з його ворогів, які найбільш шкодили державі, а тепер хотіли би далі бороздити.

КОЛИ І ДЕ ВІДБУДЕТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗІБРАННЄ.

ВАРШАВА, 21. мая. — Тимчасове правительство Пілсудского подає, що Національне Зібраннє відбудеться таки в Варшаві дня 29. мая.

Инші говорять, що той термін буде продовжений.

Після конституції вибір нового президента, коли попередник зрікся, повинен наступити на протязі двох неділь.

Тимчасовий президент Ратай запевнив, що вибори відбудуться в спокійній атмосфері. В салі голосовання не буде війска і жандармерії.

ОБОРОНА ФАЛШІВНИКІВ ФРАНКІВ.

БУДАПЕШТ, 21. мая. — Розпочалася оборона обжалованих фалшівників французьких франків, до якої зголосилося 23 адвокатів.

Всі обжаловані підносили потріотизм фалшивників та заявляли, що слідуючі покоління поставлять їм памятники.

На оборону подавали, що й великий Наполеон фалшував фунти стерлінґів і рублі при помочі президента поліції в Парижі та картоґрафічного інституту.

Др. Павло фон Ауер, який репрезентував пошкодовані французькі державні інтереси, виказав велике поміркованне в своїх виводах, в яких виказував, що Франція не є головною виновницею тріянонського договору, що пошарпав угорські землі.

Від імени Банку Франції як пошкодованого зажадав відшкодовання в квоті одного франка та достави машин і апаратів, що їх ужито при фалшованню франків.

НІМЕЦЬКИЙ КАЙЗЕР ЗМІНИВСЯ.

ДОРН, 21. мая. — Нюйорський кореспондент, відвідавши бувшого кайзера Вільгельма, заявив, що він цілий сивий і змінився так, що годі його пізнати. Дуже злагіднів і має тепер лагідні черти лиця, коли перше вираз лиця був суворий і дуже військовий.

Пише тепер свої спомини та веде сільське, спокійне, правильне життя.

Населенне привикло до него. Всі його знають, бо він многим помагає і зі всіми радо говорить.

З одного тільки незадоволені, що кайзер не платить податків.

ФРАНЦУЗИ ОПРАВДУЮТЬ БОМБАРДОВАННЄ ДАМАСКУ.

ПАРИЖ, 21. мая. — В урядовім комунікаті правительство заперечує, що французька армія бомбардувала наново Дамаск, при чому мало згинути 500 цивільних людей, як це подав англійський часопис. Французи мали обстрілювати тільки мале передмісте Дамаску Мідан, яке опустило цивільне населенне і в якім скривалися банди опришків, які хотіли підпалити місто.

Згинуло в тій боротьбі 53 бандитів, а 71 зловлено. Французів вбито пятьох, а 8 було ранених. Так подає французький комунікат.

БОРОТЬБА РОЗГОРІЛАСЯ НА ВСІХ ФРОНТАХ.

ПАРИЖ, 21. мая. — Абд-ель-Крім мав перенести свій штаб далеко в гори, куди він сам відлетів аеропляном.

Французи і Еспанці наступають зі всіх боків і заняли вже одну трету тої території, яка була до сього часу в руках Абд-ель-Кріма.

ФРАНК ПІДНОСИТЬСЯ.

ПАРИЖ, 21. мая. — Як тільки правительство розпочало конференції з банковими представниками в цїли піднесення курсу франка і як тільки розійшлися поголоски, що Банк Франції ужиє частину з позички Морґана на поправу курсу франка, франк не тільки що перестав падати, але значно піднісся.

БИРД ВЕРТАЄ ДО АМЕРИКИ.

КІНҐС БЕЙ, Щпіцберґен, 21. мая. — Бирд, командант аеропляну Джозефин Форд, що перший долетів до північного бігуна, заявив, що вертає на разі до Америки, а потім думає вирушити в дорогу до полудневого бігуна.

БОЖЕВІЛЛЯ ЗРОСТАЄ.

ВІДЕНЬ, 21. мая. — Статистика виказує, що божевілле зросло за послідний рік о 15%.

Жертвою божевілля падають головно жінки.

Причиною того лиха має бути по думці лікарів, повоєнне лихоліття, яке так сильно потрясає людськими нервами. Не годні цего видержати головно старші віком люде, що жили і виховалися в відмінних від теперішних обставинах життя.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди!

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС! ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС!

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВІТОВЕ РОЗОРУЖЕННЄ

По великих трудах, приготованнях і торгах зійшлася таки в Женеві на наради підготова комісія, що має виготовити програму для міжнародної конференції світового розоружения.

Про розоруження говорять від давна всі держави, та жадна з них не вірила навіть в те, що прийде до нарад підготової комісії. Та сталося таке, чого не надіялися. Америка, на якої участь европейські дипльомати не числили, зголосилася до участи в конференції. Через те треба було щось в тій справі зробити і скликати наради.

Инакше тих нарад не було би. Бо між Англією а Францією заходять такі засадничі ріжниці в поглядах на розоруження, що ніхто не вірив в успіх розоружної конференції. Ба, не тільки Франція, Англія, але й такі держави як Польща і Італія хотіли ту справу дуже делікатно відложити і викрутитися від головного пункту нашого труду, бо як тут розоружуватися, коли такі два велити як совіти і Америка не хочуть взяти участи в нарадах.

Та Америка зголосилася і треба було радити, бо задля одних совітів годі було зрікатися розоруження. Тим привязуємо би до совітів за велику вагу, а того европейські держави на разі ще не хочуть виявити. Цей адут пустять хиба в оборот тоді, колиб мало прийти до дійсного розоруження.

Серед такої то атмосфери зійшлися делегати в Женеві на наради над світовим розоруженням. Не диво, що вони радять більше над тим, чому держави не можуть розоружитися, як над тим, як можна і як треба розоружуватися.

Англія хоче розоруження на суші, але хоче задержати велику фльоту. Оправдує себе тим, що фльота її потрібна для охорони численних посілостей. Франція знова хоче розоруження на морі, а хоче задержати більшу сухопутну армію. Армії хочуть держати рівнож і Польща, Фінляндія і Румунія, бо кажуть, що мають такого сусіда, що не хоче розоружуватися. Армію хоче задержати і Італія, бо вона потрібна Мусолінові до його імперіялістичних цілей.

Кождий рад би розбройти другого, а не себе самого. Одна тільки Німеччина приглядається тому всьому спокійно. Вона й так розброєна і жде тільки на розброєннє других. Та всеж таки і та конференція не буде даремна, а принесе богато добра. Вже ті думки, які там стираються, дають богато матеріялу до розсліджения квестії загального розоруження. З того боку конференція буде позитивна, хочби навіть з розоруження як такого на разі нічого не вийшло.

ЗАПОВІДЬ НОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ?

В одному нюйорському клюбі виступав недавно з відчитом П. В. Вилсон, відомий англійський журналіст та колишній член англійського парляменту. Говорив він про недавний генеральний страйк в Англії. На його думку, американські газети пропустили в своїх увагах про сей страйк найважнійшу справу. Найважнійшою наукою з того страйку є те, що Англія приходить до нового розуміння про способи вирішування суспільних питань.

Для згаданого журналіста не було найменчого сумніву, що в час великого страйку Англія стояла на порозі великої суспільної революції. Англійські робітничі юнії хотіли застрашити англійський парлямент, щоби він на далі признав субсідію вуглевим робітникам. Колиб так сей маневр був юніям удався, то сим самим головний уплив на англійську політику бувби перейшов з рук парляменту в руки робітничих юній. Иншими словами, Англія булаби дістала щось в роді совітів.

Зусилля лівих юнійних провідників розбилися, однак, не тільки об опір парляменту та консервативних верств суспільности, о скільки о поміркованих провідників робітництва. Словом, майже весь англійський народ станув проти такої політичної переміни. В сьому лежить головна основа закінчення генерального страйку. Яко революційне средство він розбився о проти-революційний настрій англійського народа. Генеральний страйк показує, що англійський народ не хоче вирішувати суспільних питань після засади клясової боротьби. Він не вірить у боротьбу межи капіталістами а робітниками. Він стоїть за вирішування таких питань дорогою співпраці.

Слова англійського журналіста відкривають важне суспільне явище не лишень для Англії, але відай для всего світа. Клясова боротьба, иншими словами, се не догма, неминуча й постійна норма, суспільного розвою. Се лишень переходова форма суспільного розвою. На певному степени суспільного розвою суспільність пробує розвязувати питання свого поступу дорогою суспільної боротьби. Розбудженні до суспільного життя верстви відчувають тяжко натиск і вплив других верстов, і вони звертаються проти них, а ті, послідні, побачивши новий рух, виступають проти нього, бо він грозить позбавити їх уплив та безконтрольної влади. Межи двома сторонами розпалюється боротьба. Деколи старі верстви потрафлять задушити нові, коли сі ще за слабі. Деколи нові задушать старі. Чи сяк, чи так, для суспільности велика шкода. Для суспільности найкориснійше, коли суспільні питання розвязуються не революційними способами, але дорогою співпраці, порозуміння, конференції, нарад і дебат, та спільних постанов.

Для сього, однак, не кожда суспільність дорослa. Сама постанова, що так має бути, не вистарчає. На се треба великого суспільного досвіду. Такий досвід може має одна Англія, і навіть вона, не знати, чи потрафить довго поводитися тим, що її диктує розум.

М. Недайбіда.

РУМУНІЯ НА ПЕРЕДОДНІ РЕВОЛЮЦІЇ.

(Докінченнє).

Корупція й інтриганство.

Лише що зґрубша закреслена характеристика двох рішаючих чинників в державнім життю Румунії не було повно, як би не спімнути ще те злонне середовище, серед якого вони зросли й виявляють свою діяльність. Хто не був в Румунії і не знає з близька дійсного життя-буття в ній, той не має найменчого поняття про те, що головно старе королівство Румунія це найбільш культурно відстала країна не лиш на Балкані але й в Европі. Навіть царська Росія стояла куди вище від Румунії. Треба знати, що Румунія в історії ніколи не була одностайною державою, якою вона тепер є. На території старого королівства аж до року 1885 були два князівства Молдавії і Валахії, що в певній автономічній формі належали до турецької держави. Турецчина цілі століття виарендовувала ці румунські князівства тому, хто більше заплатив. Такими арендарями були звичайно богаті Греки з Фанару, найбогатшої дільниці Царгороду. Трафлялося нераз таке, що такий походячий з Фанару намісник турецький, призначений на румунські князівства, побув на своїй посаді місяць або два і мусів уступати другому фанаріотови, що заплатив султанови більше за князівство. Прибувши сюди, він спішився дуже зі здиранням данини з населення, щоб собі надолужити ще й з великим зиском те, що він заплатив султанови за князівство. Така державна господарка зродила прямо найгидкійше пекло корупції, упідлення, хитрости, інтриганства в усіх верствах населення, а нагірше серед багатих кляс, що прямо діявольськими хитрощами мусіли ухилятися від урядового розбою. Цей дух інтриганства і лукавства, головно в правлячих клясах, лишився в спадщині і опісля свобідній Румунії і покутує там ще й до сегодня. Так що ще й нині Румунія в порівнанні зі всіма своїми сусідами являється найбільш назадницькою, справді орієнтальною державою, з орієнтальним самовільним способом думання і поступовання її керуючих верств. Всі балканські держави під цим оглядом куди модерніщі, з більш европейською політурою ніж Румунія.

В додатку Румунія належить до щасливих посідачів найціннішого земного продукту, що показався джерелом все більш зростаючої корупції в державах о много модерніщих ніж Румунія. Маємо на думці нафту.

Нові території прилучені до Румунії.

Досі була бесіда про два головні чинники державного життя Румунії, що йдуть зі собою рука в руку й, здавалося би, що якраз таким способом вони причиняються до укріплення нормального життя і тим самим до поступу, щастя й добробуту румунського народу. Тимчасом освітленнє положення третього головного фактора в румунськім державнім життю покаже ясно, що робота тих двох перших чинників, може в несвідомо, має в результаті руїну румунської держави. Цим третім важним чинником є „визволені" й прилучені до Румунії части румунського народу, що до війни належали до Австро-Угорщини та Росії. Перед війною обем Румунського Королівства виносив 53 тисячі квадратових миль з 6-ма міліонами населення, а по війні цей обем збільшився до 122 тисяч кв. миль а населенне зросло до 17 міліонів. Отже прилучені „визволені" части стали відразу більшістю в порівнанню до населення старого королівства. В наслідок цього перші поворені вибори до парляменту Великої Румунії дали більшість, що складалася із послів вибраних з новонабутих територій. Ту більшість творили головно дві партії: національна і селянська. **Національна партія**, що гуртувала в собі майже всіх послів з Семигороду під проводом Олександра Вайда-Воєводи і дра Юліяна Маню, і частину послів з давного королівства під проводом професора Миколи Йорги. **Селянська або хліборобська партія** включає в собі майже всіх послів з Бесарабії під головством професора Стере і майже половину послів з старого королівства на чолі з дром Лупу. Братянівські лібералі вспіли були провести всего на все тільки 8 послів. Так то зовсім природно, що король Фердинанд іменував був своїм премієром провідника переважаючої більшости парляменту семигородського посла Олександра Вайда-Воєводу. Розуміється „визволені" і новоприлучені до „матірного пня" родинці з Семигороду й Бесарабії та Буковини заживали прямо безмежного одушевлення. Їхні радости не було границь ізза того, що вони не тільки злучилися з цілим теперзединеним румунським народом, але таки на перший день добилися найпочеснійшої, бо провідної, ролі. Та це ликування й солодке заживання чарів „визволення" й злуки з рідними братами тревало всего-навсего тільки 3 місяці, після чого наступило гірке-прегірке розчарованнє, котре дійшло сегодня до крайних границь і грозить розбиттєм Румунії. Огірчили медові місяці братньої злуки побиті при виборах і доведені до повного безсилля колишні можновладці в старій Румунії лібералі з братами Братяну на чолі. В парляменті їх сила була дуже маленька, всего 8 послів. За те мали вони великі вплива на королівськім дворі та в державній машині, державних фінансах і економії. За три місяці вони своїми орієнтальними інтригами довели короля до того, що він на початку 1920 року усунув премієра парляментарної більшости Олександра Вайда-Воєводу і покликав на премієра генерала Авереску́ла, ставленника Братянів. Сталося це так: в грудні 1919 року премієр Вайда-Воєвод, виїхав був до Лондону, щоб вихлопотати, аби Англія і Франція признали анексію Бесарабії до Румунії, що йому і вповні вдалося. Тим часом румунський король через інтриги Братянів був фальшиво поінформований, що Вайда-Воєвод нібн потерпів дипльоматичну поразку за границею. І так в неприсутности самого премієра король безцеремонно, не питаючись парляменту, усунув його, і поставив, як сказано, генерала Авереску́ла, що стояв на чолі маленької парляментарної партії з пятьох людий. Так що його партія вже разом з ліберальною не мала навіть дрсить голосів, щоб занити всі міністерства. Очевидно Авереску був тільки ключником Братянів, він розігнав парлямент, перевів нові вибори, що за поміччу насильства, підкупства і шахрайства дали більшість двох третин послів ліберальній партії і з початком 1922 Йоан Братяну став премієром і був аж до кінця березня цього року, коли скінчилася каденція парляменту.

Як лібералі, будучи цих послідних чотири роки при владі, закріпили всю власть за собою, начеркнули ми вже в попереднім уступі де була бесіда про ліберальну партію. Так то та партія своїми махінаціями позбавила новоприлучених братів в Румунії всякого політичного впливу і значіння, трактуючи їх як кольоністів, як чужинців. Не диво отже, що Семигородці й Бесарабці нарікають голосно, що політично тепер в Румунії їх трактують далеко гірше ніж колись в Угорщині, зглядно в Росії. Такої деморалізації, такого шахрайства, рабунку й недбальства вони ніколи не бачили в державах своєї попередної приналежности, що бачать тепер на своїй шкірі в Румунії.

Всі оправдані жалі Семигородців і Бесарабців проти тегерішньої румунської влади можна коротко звести до слідуючих точок:

1. Від часу звалення першого румунського міністерства під премієрством Вайда-Воєводи на початку 1920-го року Бесарабії й Семигородці, зглядно їхні парляментарні партії, хліборобська партія і національна партія, не мають ніякої участи в уряді, що править Румунією.

2. Таким чином теперішне політичне положення Румунів в Бесарабії і Семигороді рівняється їхньому положенню перед війною в Росії, зглядно на Угорщині, з тою ріжницею, що замісць двох панів, мають вони тепер одного і иньшого, бо в Румунії вся влада спочиває виключно в руках політиків зі старого королівства.

3. Місце самоврядування знищено і в Бесарабії та Семигород наслано урядовців з королівства, звичайно приклонників пануючої ліберальної партії, що самовільно знущаються над місцевим населенням, гірше ніж колись російські чиновники та мадярські бюрократи. Також в парлямент вибрано послів, на яких вони не голосували, їх не виділи й навіть по імени не знали.

4. Новонабуті території держаться в піданчій неволи за допомогою двірських інтриг, загальним урядовим шахрайством, незаконністю та перекупством при ріжних виборах як громадських, повітових та парляментарних.

5. Хабарництвом й корупцією зганґренована вся державна адміністрація. Так що новоприлученим Румунам їхня рідна зединена Батьківщина представилася як відстала, орієнтальна держава, пересякла продажністю. Показалося ясно, що попередні чужі держави, що їх гнобили, все таки були правові, культурні держави, богато близші до західно-европейської цивілізації ніж Румунія.

Вибух революції неминучий.

Через всі висше подані причини Румунія дійшла до такого сумного положення, з якого не видно мирного виходу. Мусить наступити насильна розвязка, що потрясе краєм до самих основ або може довести й до катастрофи. Перш усього істнованнє династії поставлено на вістрє ножа. Тепер король є ляльокою в руках лібералів. А на випадок смерти короля, — чого ізза його віку й слабого здоровля можна сподіватися щодня — влада перейшла би — тому, що теперішний престолонаслідник, син усуненого Кароля має лиш 4 роки — на регенційну раду, що є властиво в руках лібералів. Отже лібералі, чи сяк чи так, закріпили за собою прямо необмежену власть над династією, так би мовити, на вічні часи. Проф. Стере, провідник хліборобської (царанічної) партії, признає виразно, що тепер після усунення Кароля і настановлення регенційної ради на місце його малолітнього сина, немає ніякого правного конституційного способу, вирвати династію з пазурів ліберальної партії. Хиба аж як малолітний наступник престола дійде до повнолітности, може буде сподіватися зміни.

Знов переважаюча більшість населення є проти ліберальної партії, яка, як виказано висше, неправно ріжними штучками закріпилася й держиться при владі. Вже тепер опозиція веде завзяту боротьбу проти влади ліберальної партії. І теперішні вибори до парляменту, можна сказати, є послідною спробою опозиції мирною, парляментарною дорогою добитися до признання своїх зовсім оправданих аспірацій. Знов ліберальна партія й гадки не має уступати, маючи за собою всю силу політичної влади, фінансової та економічної переваги. Навпаки, лібералі, як показує їх поступованнє при усуненню Кароля і установленню регенційної ради, не жахаються й найбільш карколомних способів, щоб тільки за всяку ціну закріпити власть за собою на всі часи.

Серед таких невідрадних політичних обставин, що тяжать над Румунією ще від 1919 року, життя дуже тяжке й задушне. Ці парляментарні вибори признесли кризу. В воздусі тяжить запах революції. Хоч опозиція ще явно не агітує явно, але селянська чи хліборобська партія, найсильніша партія в краю, приготована на все. Вона нетерезіще дивиться на дійсність. Вона не покладає своїх надій на династію ані на королівську ласку ані на позакулісові інтриги, а буде своє істнування і свою будучність і щастя свого народу на просвіті а головно на організації. Правда, ця партія, яку посуджують в большевизмі та републиканізмі, відпекується прихильности до комунізму та републики й часто говорить і пише на цю тему більше-менше так: „Ми не хочемо републики, але волієми президента ніж регенційну раду". А в канцелярії (офісі) одного з провідників цієї партії, адвоката дра Лупула, висить на стіні не образ короля але американського президента Авраама Лінкольна.

Тож виходить, що раньше чи пізніще в Румунії прийде до політичного замішання, так як прийшло до внутрішнього забурення в Польщі.

Чи ми приготовані користати з доброї нагоди для нашого визволення?

Роман Купчинський.

ПІД ВЕСНУ.

Збудився день невиспаний, невмитий,
Протер ліниво очі, зівнув.
Позамітав з кутків останки ночі
І взявся тротуари мити.
„Десь лихо нагнало весну-князівну!
Для неї всі ці порядки...
І не сидітьб то за світом!
Вговорював її — ні гадки:
— Я хочу до людий з привітом: —
...Нема то як зима:
Часу на сон було.
Бувало пізно-пізно встанеш
І ледве по кутах заглянеш,
Вже знов гайда в стебло...

А так: то воду лий,
То знов мочене суши,
Мізерну травку колиши,
А все ще хтось на тебе злий,
Ніколи не догодиш!"

Та вже найбільш нарікань і проклять
Вижбурювють закохані.
Як тільки встану працювать —
Вони у ростіч зі садів,
„Мов ластівки сполохані..."

Фільософує день. Забув і про роботу...

(Нечайно десь із поза хмар
Обкутий віз загурхотів)
„Ой! Вже несе її сюди!"
І брязнув знов на тротуар
Потоками водів...

„ЗОЛОТО З МОРЯ".

(Риболовля головний дохід Ісляндця. Як ловлять оселедці)

Ісляндці то морський нарід, якого найбільшим доходом є море, що перетинає країну ледвиків і вульканів, безчисленних романтичних фйордів і заливів. Риболовля становить добробут краю, а ісляндська рибацька фльота належить до найліпших і наймодерніших рибацьких фльот цілого світа. Заманені багацтвом ісляндських рибалень і незвичайною добротою ісляндських оселедців, приплилили на ісляндські води перед війною тисячі рибацьких байдаків із Франції, Англії, Німеччини і Норвегії. Число їх збільшувалося з року на рік. Та з вибухом світової війни німецькі й англійські міни й підморські човни заперли дорогу. Ісляндці мали доволі часу й нагоди, щоби позбутися небажаної конкуренції.

Найкращий сезон для ловлі наваги (дорша — Gadus collarias) є зима. Дорша (риба з роду кабеляна) сушать і найбільше вивозять до Еспанії й Греції. Там має найбільший відбут задля дешевої ціни й тому, що добре дається переховувати. Переробляється також дорша у фабриках трану, бо достарчає знаменитий тран. Відпадки мелять і продають у формі рибячої муки. Спеціяльністю фабрикацій є перерібка доршевої печінки. Продукція цієї зростає з року на рік. В 1897—1900 продукція доршевої печінки виносила пересічно 7006 гектолітрів, в 1914. р. уже 24.230 гектолітрів, а 1915 р. 28.911 гектолітрів. Зимою риболовля в Ісляндії небезпечна. Головно над бурхливим південним побережем гине багато людей. Та найбільше доходу приносить Ісляндцям ловля оселедців, передусім над північним і східним побережам. Після 1880 року займались ловлею оселедців виключно Норвежці. Та Ісляндці небаром переконалися, який доход можуть мати з оселедців і вони нині не лише мають найкращі рибальні, але й на світовому торзі починають випирати Норвежців. У цьому помагає їм те, що ісляндські оселедці найпоживнійші і найліпше даються переховувати. Багато країв робить заходи, щоби ісляндський оселедець був їх народною поживою. (Прим. Швеція). Сезоном для ловлі оселедців є літо. В малому фйорді північного побережа ісляндії ісляндські рибалки згромаджують свою фльоту для ловлі. В рожевому сяйві північного світла виплищають на море щукати „ісляндської срібної риби". Може надармо, може нішо за цілу ніч не найдуть на поверхні моря. Оселедці не держиться на поверхні; він є в глибині моря. Але нечайно може вивринути, а тоді за одним махом спокійне море перемінюється в безмежний спостір міліонів підскакуючих, срібно-сяючих риб. В мить розпущено великі сіти, окружили цілий простір, де появилися оселедці, зловили їх. Корабель, що ще перед хвилею легенько гойдався на филях, за одним махом має вантаж і пливе до берега. Над берегом ждуть мужчини і жінки, хлопці і дівчата. Мостом безперервно скрепіять тачки, везуть із корабля срібні скарби, висипають у великі скрині, що вже для того приготовані. Сотки рук працюють зручно. Рибу за рибою розпорюють, випатрошують, і пакують до приготовлених бочок. При цьому всі раді, веселі, жартують, діти пустують, бо вони також помагають, на верству оселедців у бочці кидають усе лопату соли. Тут ждуть столярі й боднарі, щоби як стій позабивати готові бочки, щоби горяче сонце не зіпсувало вразливого товару. Короткий сезон ловлі оселедців то рухливий час, тоді, здається, пропав усякий порядок. Усі наче в горячці. Доки ще ждуть на оселедців, то танцюють, бавляться, словом забавляються як лише можна. Та як оселедці появилися, то вже неструджено працюють як день так ніч. Страйків, свят і нічного відпочинку тоді не знають.

ДОПОМОГА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ.

Харківські „Вісти" з 26 березня с. р. доносять, що Всеукраїнська Комісія допомоги голодуючому населенню Західної України при Червоному Хресті спонукала Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет звернутися до населення України зі закликом складати пожертви для голодуючого населення Західної України. Збірку акцію вже розпочато.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

Сьогорічна писанка.

В укр. кат. церк. св. Петра і Павла переведено збірку на писанку, яка принесла $100. Квоту ту вислано до Обєднання і призначено на Рідну Школу, інвалідів і політичних вязнів.

Жертвували: о. сов. Лев Левицький $5; по $1: О. Козак, І. Тупчик, Сендега, П. Терешкевич, В. Капраль, Цвірчак, А. Попіль, П. Ольховий, І. Тиханський, С. Іванчук, Н. Сенчишин, Л. Тритяк, С. Залачевський, П. Лозяк, Л. Перало, П. Чайка, П. Липян, Богонович, М. Кривий, Карчашин, Мицак, П. Головчак, І. Буката, М. Левицький, Заяць, М. Кизима, П. Свідрик, К. Данилович, З. Когут, Форемний Д. Ручка, Р. Юрочко, Т. Федорчак, І. Котович, Н. Потішка, Т. Кузик, Н. Бусько.

Решту зібрано дрібними датками. Разом $100.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Писанка зі свяченого.

На свяченім Тов. Укр. Амер. Горожан, котре відбулося дня 18. ма. с. р., на внесення Теодора Грицея, пп. Стефанія Гіббонс і Зофія Росолович зібрали на писанку $37.81. Зложили: Дурдела $5; по $2: Володимир Костецький, Іван Пеленський і Насевич; по $1: п. Юлія Грицей, Никола Росолович, В. Коцюбинський, Михайло Вишиванюк, Григорій Андрушко, Іван Довман, Василь Рій, Теодор Свистун, Семен Рудакевич, Іван Боросевич, Василь Матолич, Анна Качмар, Стефан Кулик, Михайло Сопрун, Еміль Шургот, Іван Сорока, Стефан Слободян, В. Монастирський, Антін Крупа, Йосиф Михалюк, Николай Калічук, Михаліна Брендзей, Антін Сава, Петро Рій, Петро Кирилюк і Іван Василенко.

ШІКАГО, ІЛЛ.

З гостини на інвалідів.

Гром. Семираки перепровадилися до свого власного дому і з тої нагоди устроїли приятельську вечеру, на якій не забуто спомянути рідну землю. Бо випадає доброму чоловікови і доброму Українцеви не забувати при забаві на тих, що голодують і терплять знущання від наших ворогів.

При тій нагоді жертвували: Іван і Параскевія Шкварок $2, а по $1: гром. Семираки, Катерина і Ілія Чорняк, Юрко Козак а гр. Залуцький 50 цнт.

Разом вислано до Обєднання для інвалідів $5.50.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Жертви на Народний Дім у Копичинцях.

Друга збірка в Ню Гейвен, Конн., на Народний Дім в Копичинцях (на Баворщині). Збіркою занялися Михайло Сузанський і Павло Василик. Жертвували слідуючі: по $1: Николай Яневіч, Йосиф Барабаш, Олекса Дубель, Теодор Салітра, Методій Мурин, Стефан Черешньовський, Варвара Кучірка, Іван Кучірка, Ілько Пастушенко, Йосиф Рижевський, Атанасій Ліпцан, М. Сгатсий, Петро Гричанник, Михайло Сампара, А. Гручак, О. Гіна, о. Роман Волинець, І. Чаковсик, Михаїл Копичин; Павло Василик $4; Михайло Сузанський $4; по 50 цнт.: Михайло Довгий, Михайло Лисий, Михайло Погкур П. Матвійчук, Н. Плуговський; по 25 цнт.: Д. Мечник, Р. Голубович. В церкві колекта дрібними датками $14.37 цнт. Разом зібрано $46.87.

Михайло Сузанський,
Павло Василик,
члени від. 370. У. Н. Союза.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Вунсокет, Р. Ай. — Л. С. Дописей не звертається.

Міннеаполіс, Мінн. — М. К. Не будемо друкувати.

Прохожий (до візника, який джу бє коней): Гей, ви, як так битимете ваші коні, то не дістанетеся до неба.

Візник: А як послухаю вас, то не дістануся навіть до міста.

ВІДОЗВА ДО ОДНОСЕЛЬЧАН ВИБУДОВА, ПОВ. БЕРЕЖАНИ.

На днях ми дістали листа з нашого рідного села Вибудова, в якім наші земляки звертаютяся до нас з такою просьбою. Вони хочуть поставити в нашім селі Народний Дім, а що їм самим дуже тяжко на гріш, то просять нас, щоб ми їм помогли з Америки. Тут в Нюарку зорганізувався комітет котрий має помагати їм в будові того дому. Тому, що це діло таке, що його піддержати треба, хай не найдеться ані один односельчан з Вибудова, який би відмовився ту справу поперти. Можливо, що не один поверне до рідного села, так щоби йому тоді не прийшлося встидати, коли його спитають де він був, коли вони зверталися з просьбою о піддержання такого гарного діла. Ми тут в Нюарку заснували Комітет, до якого входять: Й. Фурда, предс., Дмитро Карач, касієр; Никола Кутний, секретар. Подаємо до відома тих людей з Вибудова, котрі знаходяться далеко від Нюарку, щоби кождий прислав свою жетву на сей дім. Всі гроші належить слати на руки касієра Дмитра Карача, 437 — 21th St., Irvington, N. J.

Всіх жертводавців оголосимо в газеті „Свободі", а як хто жадає якої інформації, то просимо писати до секретаря:

Mykola Kutny
14 Rankin St., Newark, N. J.

ДО НАШИХ БРАТІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ І КАНАДІ.

У нашому місті живе велике число Українців і істнують культурно-освітні товариства, як: Читальня „Просвіти", Кружок „Українського Педагогічного Товариства" і „Аматорський Гурток" при Читальні „Просвіти", однак ані одно з них не може як слід розвиватися, бо нема в нас на це відповідного власного дому.

А освіта для нашого народу особливо тепер дуже потрібна, бо тільки через ню можемо вирватись з чужого ярма і запанувати самі на своїй рідній землі.

Тому на загальній нараді, дня 28. лютого 1926 р. рішили ми як найскоріще приступити до будови „Народнього Дому", в якому моглиби поміститися вище названі товариства і звідки можнаби ширити знання і національне освідомлення між міщанами і селянами доколичних сіл.

В тій цили вибрано комітет, якому дано повновласть занятися збіркою гроший і всіми іншими справами, торкаючимися тої будови.

Але бідні і зруйновані війною не зможемо власними силами збудувати такого дому, тому апелюємо до Вас, Браття Українці, допоможіть нам у цьому великому ділі, складайте на цю ціль добровільні грошеві жертви і шліть їх на адресу: Комітет будови „Народнього Дому" в Хирові, Chyrow, Bezirk Stary Sambor, Ostgalizien, Polen, — на руки п. Липецького Франца.

Збудувавши „Народ. Дім", Хирів, призначений на польонізацію, стане сильною твердинею на полі оборони культурних і політичних прав Українського Народу.

Тому сильно віримо в те, що Ви зрозумієте вагу нашої ідейної справи, займетесь нею ревно і тим докажете, що хоч нас море розлучає, але дух єднає. При Вашій ласкавій помочі ми зовсім певно допнемо своєї цили, а Вас згадувати-мемо завжди щирим українським словом.

З найбільшою вдячністю і пошаною до Вас остається:

ЗА КОМІТЕТ БУДОВИ „НАРОДНЬОГО ДОМУ" В ХИРОВІ:

Ф. Липецький, голова.
Петро Чуквінський, секр.

Примітка: Всякі датки можна слати на руки гр. Феликса Калужняка, P. O. Box 154, Roebling, N. J., або прямо до краю.

Батько (лікар до своєї дочки: Той молодець, що залицяється до тебе, не дуже подобається мені. Чи ти сказала йому, яка моя думка про нього?

Дочка: Я сказала, але він на те, що то, як звичайно, твоя фальшива діягноза.

Нова служниця: — Маю тут листа до пана, та не знаю хто мій пан а хто пані. Обоє мають фризуру а ля гарОнь і обоє мають однакові піжами.

ВІЧЕ В ДЕНИСОВІ.

Дня 7-го квітня ц. р. відбулося в Денисові, тернопільського повіта, величаве віче під голим небом, скликане з нагоди 50-літного ювилею діяльности найстаршої в краю читальні в Денисові і 20-літних роковин основання місцевої кооперативи „Спілкова Торговля".

Небо грозило, що дощем прогонить вічевиків, а жандарми обіцялися зробити те саме багнетами.

Але прибуття команданта постерунку спинило надто ревних поліціянтів, а сонце, бачучи витревалість вічевиків і референтів, яким дощ даремно намагався перервати начате ними віче, виглянуло з за хмари і любим весняним теплом огріло вічевиків, що численно зібралися на громадськім майдані.

Відкрила віче Іванна Блажкевичева. Переповівши історію обох інституций і вплив, який мала їх діяльність на розвій села, згадала память заслужених для обох товариств людий: піоніра просвітного розвою Денисова о. Йосифа Витошинського, діяльних членів читальні: Олексу Вареница-Прусового, дяка Івана Дідича і довголітного голову читальні Івана Самицю Николи, та основателя Спілкової Торговлі, Омеляна Бородієвича довголітного управителя школи в Денисові і Гната Репіховського, першого склепаря кооперативи.

До президії вибрано Александра Гладишевського з Купчинець, секретарював Гр. Чекита з Богатковець.

Привіт від місцевого Т-ва охорони дітий відчитала Марія Самиця, від Луга Микола Мазепа. Від кооперативи і Читальні в Купчинцях А. Гладишевський, від Читальні в Іщкові о. Яремак.

На віче наспіло сердечне письмо від денисівського уроженця д-ра Рудольфа Скибінського, адвоката в Дрогобичи, з побажанням найліпших успіхів в праці над дальшим піднесенням села і щедрим даром 100 зл. як зачетом на закупно жертвованих ним 3.000 цегол на докінчення будови Народного дому „Своя Хата" в Денисові. З черги слідував економічний реферат др. В. Лисого з Тернополя і протиалькоголічний реферат др. А. Грабовського.

Др. Лисий зацікавив зібраних особливо поясненнєм парцеляційного закона. Розказавши про боротьбу Познаньчиків супроти німецької гакати, вказав їх як примір для нас в боротьбі з теперішним нашим поневоленням.

Витаючи місцеву кооперативу з 20-літним ювілеєм її існування, розказав про вагу кооперації у визволенню українського народу з економічної залежности.

Др. Грабовський зі знанням досвідного лікаря представив вічевикам страшні наслідки уживання алькоголю для тілесного і морального здоровля людини, а в першій мірі його шкідливий вплив на потомство.

Півторагадинний виклад др. Грабовського промовив до переконання вічевиків.

Мазепа, голова Надради Кооперативи, ставить внесення, щоби, ідучи слідом Америки, Швеції і Фінляндії, прогнати алькоголь, яко найстрашнійшого ворога просвітного розвою, поза границі села, плебіcцитом. Внесення принято одноголосно. Проф. Ілярій Брикович, голова філії Просвіти в Тернополи, складає привіт від Матірного Товариства і від повітової філії. Іванна Блажкевичева в кінцевому слові взиває зібраних, щоби, згідно з попередною ухвалою віча, перевели її в діло і зараз по вічу підписали подання до уряду громадського з домаганням переведення загального голосовання проти продажі алькоголевих напитків в Денисові.

Відспіванням народного гимну закінчилося віче, а делегатів сусідських читалень: з Купчинець, Ходачкова, Богатковець, Іщкова запрошено на горячий чай і скромну перекуску до Читальні.

Зачувати, що протиалькогольним голосуванням хочуть Денисівці вшанувати 25-літну річницю смерти завзятого борця з пиянством о. Йосифа Витошинського і в сей же день відбудеться відслонення Його портрету в читальни.

Т. О. Д.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗАЛІЗНИЧІ ВАГОНИ ЗІ СТАЛИ.

В Англії робили проби з поїздом, що цілий збудований зі стали. Проби випали вповні вдоволяючо. Лондон-Мідленд енд Скотіш Рейлвей Компані задумує на будуче будувати постепенно вагони лише зі стали. Долівка в таких вагонах буде цементова, тому вагони підчас катастрофи будуть значно безпечнійші для подорожних.

ГАДЮКИ НА МАЛЯЙСЬКОМУ ПІВОСТРОВІ.

острові наспвлпсяабдмвлпвяіи

Гадюк на Маляйському півострові дуже богато, тому власти платять за кожду вбиту гадюку. Від кількох місяців переконалися, що мають чимраз більше платити премій за доставлені вбиті гадюки. Число вбитих гадюк подвоювалося з місяця на місяць. Власти постановили розслідити, що цьому за причина. І переконалися, що єдуже багато „гадючих фарм", де власники нарочно плекають гадюки. Коли лище гадюки підросли, вбивали їх і діставали за них нагороди.

Lehigh Valley Railroad

ПРОГУЛЬКИ

MAUCH CHUNK

Американська Швайцарія, славна зі своїх „крутих доріг" поїздом через гори.

Неділя, Червня 6-го.

$2.50 ЗВОРОТНИЙ БІЛЕТ

Білети добрі лишень на прогульковім трені.

Eastern Standard Time.

Лиш. New York, 7.37 A. M. (Hudson Terminal only). Лиш. Jersey City, 7.50 A. M. (Exchange Place Station). Лиш. Newark 8.20 A.M. (Elizabeth & Meeker Aves.) Прогульковий трен вертає, лиш. Mauch Chunk 5.00 P.M.

УГЛЕВІ РАЙОНИ

HAZLETON, MAHANOY CITY SHENANDOAH, MT. CARMEL

Неділя, Червня 6-го.

$3.50 Зворотний Білет до Hazleton.

$4.00 Зворотний Білет до Shenandoah, Mahanoy City і Mt. Carmel.

Білети добрі лишень на прогульковім трені в обі сторони.

Лиш. Ню Йорк 11.32 P. M. Субота (Hudson Terminal only). Лиш. Jersey City 11.55 P. M. (Exchange Place Station). Лиш. Newark 12.25 A. M. (Elizabeth і Meeker Ave.) Прогульковий трен вертається з Mt. Carmel 4.15 P. M. Shenandoah 4.50 P. M. Mahanoy City 5.15 P. M. Hazleton 6.00 P. M.

Білети до набуття в Exchange Place або Journal Square. Телефон Інформаційного Бюра Montgomery 7000.

В. Будзиновський, свобідно за Герстекером.

РАДНИК ЖЕНИТЬСЯ.

(23)

— Я увів дівчину? Я спільник злодійства?! — радник крикнув і цілий затрусився. — Відки та премудра жандармська станиця знає, що з нею їхав якийсь радник і що то був я, Роман Макогонський?

— Всьо сказав телеграф. Нині мало бути її вінчане. Вона зворохобилася, обікрала свого вуйка опікуна і втікла. В тім самім купе їхав також брат її судженого. Вона лишилася в Городку, він поїхав далі до Львова, де зійшовся з братом, судженим тої дівчини. Той брат вже мав депешу від вуйка, що дівчина втікла. Тепер його молодший брат сказав, що їхав з нею і з її вуйком. Але коли вона і той вуйко в Городку лишилися, инші пасажирки сказали йому, що той мнимий вуйко, то радник Роман Макогонський. Повідомлений про все телеграфічно, правдивий вуйко і правдивий опікун зараз побіг на жандармську станицю і доповнив своє перше жадане, жаданєм арештовання радника Макогонського... Ось як до того прийшло. Ви, пане раднику, негідну дівчину взяли собі за товаришку.

Радникови потемніло в очах. За уведення дівчини з під опіки хоч би з її згодою, параграф 97 карного закона дає тяжку вязницю від шести місяців до одного року. Співвиновникови крадежи параграф 186 дає до пять років криміналу. Правда, що радник не провинився ні проти одного ні проти другого параграфу, але вже само слідство було би для него катастрофою. Ті прокляті газети розтрубіли би всьо, осмішилиб його. Радник рішився боронитися.

— Се непорозуміння, — промовив.

— Тай я гадаю, що непорозуміння, — жандарм перебив. — В суді зараз вияснить і вас суд зараз випустить. Таки суд повітовий в Городку. До окружного суду до Львова не вишлють вас. Найблизшим поїздом, гадаю, поїдете собі далі, вільні.

— То ви справді прийшли арештувати мене? Не маєте права, бо не маєте судейського приказу!

— Та я не хотів би, бо я не сумніваюся, що то непорозуміння. Коби ви бодай були не випустили тої дівчини! Я був би лише її взяв.

— Чи я вже не казав вам, що її цілком не було тут?

— Вибачайте пане раднику, — жандарм сказав несміло, — але тяжко увірити. Бо нащож би ви чужу дівчину возили з собою? Хиба вона сама, приїхавши сюди, втікла від вас?

— Я її не возив, ані вона втікла від мене, —радник крикнув, уже сердитий.

— Та я сам бачив, що вона приїхала з вами. Як я її придержав, то вона втікла від мене до вас, під ваші опікунчі крила. Се мене збаламутило.

— То може я винен, що вас так легко збаламутити?

— Я не займав її, бо я на мої власні очі бачив, що вона з вами. Деж я міг погадати, що ви, пане раднику, возитеся з такою!

— Я з нею не возився. Зі мною вона їхала тільки так, як кожда инша в тім купе. Чи я тому винен, що вона їхала тільки до Городка? Чи я міг їй заборонити балакати зі мною. Я не знав, що вона злодійка. Я також не знав, що вона балакала з вами, або ви з нею. Просила мене, щоби я не протестував, коли вона назве мене вуйком. Я не протестував, бо я привик до того. Мене звичайно всі такі молоді гуски звуть вуйком.

— Тепер бачу, — жандарм промовив спантеличений, що вона надула вас, надула й мене. Вас надула, щоби мені сипнути піском в очі. То рафінована шельма, та злодійка.

— Така гарна, така миленька, — радник вітхнув. — Ті очи такі щирі. Хто би то подумав, що за ними, на дні душі такий фальш, така погань!

— Не все золото, що світиться.

— На жаль, се правда. Я що лиш третий день в дорозі, але допевнився, що на світі між людьми золота взагалі нема. Бодай все те, що світиться, не є золотом.

Радник хотів закінчити словами, „ся вже трета", але схаменувся.

— То щож я, нещасний, тепер зроблю? — жандарм спитав.

— Вона мабуть в місті. Там питайте за нею.

— Колиж бо, як суд, або моя команда провідає, що я її бачив і вас бачив...

— Я нікому не скажу, що ви зі мною про все те балакали. Ви зарапортуйте, що ви бачили якусь дівчину з радником Макогонським, але ще заки прийшла друга депеша. В тій певности, що радник суду не буде їздити зі злодійкою, ви не займали її. Се буде щира правда.

— Але що мені зарапортувати про вас?

— Також правду. Що та дівчина, як пізнійше показалося, балакала зі мною, так як балакається з цілком чужим. Побалакавши, сіла на фіякра і поїхала до міста.

— Може би ви, пане раднику, були ласкаві помогти мені. Як непорозуміння не поясните в суді нині, то вас пізнійше будуть кликати. Найліпше було би таки зараз спекатися. Сідайте на фіякра і їдьте до суду. Я поїду за вами другим фіякром. Судія переслухає мене і вас. Ви будете мати з цілою справою спокій, мене не скарають.

Ся гадка зразу радникови подобалася. На хвилю забув, що то злодійка. Йому пригадалися її поцілуї. На устах знов почув солодощі, його душу знов прошиб її щирий погляд її безконечно гарних очий. Блиснула надія побачити її в місті. Але все те тревало тільки хвилинку. Перед очима станула гірка дійсність. Не сумнівався, що його переслідує якийсь завзятий, безсердечний пех. Від кождої невісти, на якій хоч би на хвилю спочав з вдоволенням його погляд, сипляться на него якісь нещастя, паде удар за ударом.

— Чи мені самому лізти в якусь нову біду, в якусь нову кабалу? — думав. — Я готов справді зійтися з нею і тоді, Бог зна, що ще готово прийти. В своїй обороні вона готова ще наклеветати на мене і мене справді запруть.

— Се не може бути! — відповів. — За яку годину їде до Львова поїзд. До години я не вернув би з міста. Сам протокол забрав би більше, як годину.

Жандарм почіхався і подумав хвилю. За годину міг би заїхати до суду, сказати там, що знає, і на случай потреби вернути на стацію, ще заки радник втече. Погадавши так, сказав:

— То щасливої дороги! Сам поїду до суду і зарапортую.

— Так буде найліпше. Бувайте здорові.

Жандарм поклонився і вийшов. Радник став поспішно одягатися. Коли вийшов з готелю і прийшов на стацію, каса вже була відчинена. Радникови каса не була потрібна, бо ще вчера купив білет аж до Львова і вчера урядник руху зазначив на білеті перервану в Городку їзду. Радник вже зайшов на перон, коли йому прийшло на гадку, що для него небезпечно їхати третою клясою.

— Щоби не напитати собі якої нової біди з якою новою пасажиркою, найліпше було би їхати першою клясою, — думав. — Перша кляса звичайно порожна. Бодай не їздять нею такі вирафіновані злодійки.

Радник пішов до каси, показав половину білету третої кляси і свою легітимацію, котра давала йому право їхати половиною білету за половину ціни.

— Доплачую до першої кляси. — Сказав касієрови.

Касієр витріщив очи і став йому призиратися. Радникови зробилося ніяково. Став жалувати, що попхався касієрови під очи.

—Чого він так дивиться на мене? — думав. — Хиба й він вже знає про мою пригоду з тою злодійкою? Може й заарештувати скаже?

— Може не можна доплатити? — спитав.

— Чому би не можна?

— Бо не даєте, тільки дивитеся на мене, як теля на нові ворота.

— Справді так, — касієр сказав, сміючися. — Бо ви платите за першу клясу.

— Щож в тім дивного?

— Се дуже дивне. Я, пане, продаю тут білети вже сімнацять років і ще не продав половини білету першої кляси. Ви перший, що платите за такий білет. У нас першою клясою їздять тільки ті, що мають даремщину. Тільки висші залізничі урядники, парляментарні посли і журналісти, як дістануть фрайкарту (безплатну карту їзди). Ось причина, чому я так задивився на вас. Я не знав, чи мої уха добре чули.

Касієр взяв гроші, дав радникови одну половину білету третої кляси і одну половину другої, що з тою половиною третої, яку радник вже мав, зробило половину першої. Радник подякував і вернув назад на перон. Дожидаючи поїзду, радник виминав людий, щоби яка нова біда не чепилася його. Нарешті поїзд надіхав і задержався так, що саме перед ним відчинилися двері від купе першої кляси. Вийшов пасажир, очивидно якийсь висший залізничий урядник, або посол, або редактор. За него вскочив до купе радник і тріснув за собою дверми. Аж тепер нагадав собі, що сим поїздом хотіла їхати до Львова та гарна злодійка. Бодай так сказала йому тоді, коли обоє цілувалися. Цікавий, чи справді надійде, станув у вікні. Саме в тій хвили на перон увійшов жандарм. Побачивши радника, усміхнувся і засалютував. Засалютував також якійсь спізненій парі, що вистрибнула з двірця і пустилася бігцем до поїзду.

— Чи жандарм не пізнав її? — радник подумав. — Сеж вона. Та злодійка, з якимсь паном.

Кондуктор відчинив двері в сусіднім купе і пара вскочила до першої кляси. Радник вхопив за ремінь, зсунув шибу і став до жандарма вимахувати рукою, показуючи на двері сусідного купе.

— Злодійка тут, в сусіднім купе! — Кричав.

Жандарм щось відповів, сміючися, але радник не чув, бо машина шипіла і поїзд вже рушив.

— Не зрозумів мене, — радник подумав. — Осліп, чи що? Сама лізла йому в руки, а він не пізнав її! Втікає далі, мабуть зі своїм спільником. Гарна пара голубів!

(Дальше буде).

ПРОТОКОЛ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

яке відбулося на днях 17.—20. лютого 1926 р. в гол. канцелярії У. Н. Союза, 83 Гренд Ст., Джерзи Сіти, Н. Дж.

На засідання прибули: гол. предсідатель Теодор Грицей, гол. містопредсідатель Михайло Угорчак, гол. містопредсідателька Марія Ольшаницька, гол. рек. секретар Іван Каштанюк, гол. фінанс. секретар Роман Слободян, гол. касієр Василь Левчик, менаджер Свободи Семен Ядловський, голова контрольної комісії Онуфрій Шараварко, член контр. комісії Омелян Рекрут, член контр. комісії Григорій Пипюк, гол. радний Теодор Михальчук, гол. радний Василь Гришко, гол. радний Дмитро Братусь, гол. радний Степан Матчак, гол. радна Анна Стадник і гол. радна Марія Мельник.

О год. 10. рано гол. предсідатель отворив засідання, короткою промовою, в якій підчеркнув, що се як раз по 30-літнім істнованню організації і довгоExternal літнім його в ній членстві припала йому честь як голові організації проводити першому засіданню головного уряду, покликаного до керми організацією минувшою конвенцією, яка рівночасно наложила на нас немало нових обовязків і завдань поширюючи організацію до чотирох ріжних родів для повнолітних, а двох для дітий членів, в яких загальна сума обезпечення для мущин підвисена до $3000, для женщин до $1500, а для дітий до суми $400, і в яких є разом 27 ріжних кляс обезпечення з продовженнем і зворотом гроший і 20-літне ендавмент, чим наша організація вступає на ширше поле асекураційне, маючи отверту дорогу до дальшого розвою і поступу. Відчуваючи вповні ваги сего завдання, гол. предсідатель висказує надію, що того самого почування є всі зібрані гол. урядники та що се перше після конвенції річне засідання головного уряду принесе велику користь організації, вирішить многі справи конвенцією поручені і усталить форми виконування тих припоручень.

Промову свою гол. предсідатель закінчив візванням до витривалости, щирої праці, віддаidности і солідарности.

Відтак на припорученне гол. предсідателя був відчитаний спис всіх членів головного уряду при чім сконстантовано неприсутність слідуючих гол. радних У. Н. Союза: о. Вол. Сполітакевич, з Йонкерс, Н. Й., тяжко хорий — оправданий; д. Микола Шевчук з Менвил, Р. Ай., неможливість опустити заробіток — оправданий; д. Михайло Петрівський з Ст. Луіс, Мо., — оправданий і др. Микола Клим з Ст. Луіс, Мо., — без оправдання.

Сконстантувавши, що бракує 4-ох, а присутних є 16, що вистарчає до переведення легальних зборів і ухвал, приступлено до денного порядку.

Згідно з програмою гол. предсідатель, віддавши провід гол. містопредсідательці п. Марії Ольшаницькій, звіт свій зложив, як слідує:

Справоздання Головного Предсідателя Теодора Грицея.

Вибраний 16-ою Конвенцією головним предсідателем У. Н. Союза, урядовання перебрав згідно з статутом організації з днем 1-го мая 1925 р. Як незамешкалий в осідку головної канцелярії урядовання моє я за той час провадив переважно посередництвом почти і урядової кореспонденції, будучи кілька разів особисто в гол. канцелярії, коли того зайшла конечна потреба. Регулярних засідань і поїздок не було, бо такі замінилося регулярною почтою, а в наглих справах телефоном, при чім заощаджено часу і коштів. Такий стан давно предвиджений статутом, який доволі точно означує діловодство цілого складу головного уряду, поручаючи осібні функції відвічальним і бондованим поодиноким урядникам, що, як показує 30-літна практика, є вистарчаючим средством для сталого і правильного руху організаційної роботи зі сторони головного уряду згідно гол. канцелярії. Смідомість відвічальности і обовязків, означених статутом для кождого з членів Екзекутиви і широго гол. уряду є заразом жерелом все свіжої енергії і тої сили, що сама дає почин до правильного поступу і розвою, так що під тим зглядом з обняттєм мною керми того уряду, не було нагоди ні потреби яких небудь новостий заводити. Одинокy зміну, яку треба було з приводу мого позамісцевого замешкання завести, є се, що банкова скритка, в якій переховуються цінні папери організації під опікою і відвічальністю двох членів Екзекутиви, котрими перед тим були предсідатель і фінансовий секретар, тепер віддано обом гол. секретарям, що також статутом було предвиджене і великої зміни не становить.

В сей спосіб, звичайна рутинова робота гол. канцелярії продовжалася в усталеній формі, в якій я брав участь, приписану статутом. З надзвичайних справ, припоручених 16-тою Конвенцією, на разі полагоджено слідуючі:

1. — Справа нових родів обезпечення. Зладжено при помочи експертів і правних дорадників всі потрібні обчислення, табелі, застереження і статути для 3-ох нових родів обезпечення для повнолітних і одно для дітий членів, а то:

а) Новий рід обезпечення з плаченнем вкладок до 70-го року життя, з правом продовження і зворотів по означеним часі після відповідних табель і виплатою повної суми обезпечення враз смерти. В тім роді є шість кляс після сум обезпечення, а то кляси: О-500, О-1000, О-1500, О-2000, О-2500 і О-3000.

б) Новий рід обезпечення з плаченнем вкладок на протязі тільки 20 літ, з правом до зворотів і продовження, як і в попевнешім, і так само з виплатою повної суми в разі смерти. В тім роді є також шість кляс після сум обезпечення, а то кляси: Р-500, Р-1000, Р-1500, Р-2000, Р-2500, Р-3000.

в) Новий рід обезпечення з плаченнем вкладок на протязі тільки 20 лит, але з виплатою повної суми обезпечення до рук самого члена, або, в разі передчасної смерти, до рук спадкоємців. 20-літне Ендавмент. В тім роді обезпечення, як і в обох попередних, є ріжні привілеї що до продовження або зворотів після осібних табель і також є шість кляс після сум обезпечення, а то кляси: Е-500, Е-1000, Е-1500, Е-2000, Е-2500 і Е-3000.

г) Новий рід обезпечення дітий членів за 50 ц. місячної вкладки, з продовженнем і зворотами, як в нових родах для повнолітних, а також з правом оставати в тім обезпеченню дійшовши повнолітности з плаченнем вкладок місячних тільки до 70. року життя.

2. — Справлення статута через включення нових або доповнення старих параграфів відносно нових палис. — родів обезпечення, їх перевід на український мову, а тих сформованих конвенцією, на англійську мову, поручено перевести п. С. Ядловському. Статут вже справлений і черенками зложений, має ще бути коректований і видрукований, щоби міг бути відданий до ужитку.

3. — З ухвалених Конвенцією $2000 на школи і промислово-робітничі бурси в старім краю, вислано доси $1000, а другу тисячку затримано до часу одержання точних посвідок з першої посилки.

4. — Справи Сиротинця досі не порушувано, раз задля браку часу і занятте уводженнем в життє нових родів обезпечення, по друге оставляючи сю так важну справу повному зборони всіх головних урядників до вирішення згідно з ухвалою конвенції.

5. — Так само ненастановлено досі шефа Редакції, котрий згідно з конвенційною ухвалою має ввійти в склад Редакційного Комітету, який складається з членів Екзекутиви і шефа Редакції. Справу сю порушувано кілька разів, але остаточно вирішення її оставлено до нині і її тепер муситься вирішити. Натомісць було ухвалено більшу поміч і підвишку платні редакторам.

6. — Також з огляду на поширення молодечого департаменту піднесено платню помічника в гол. канцелярії, а з огляду, що при навалі роботи в гол. канцелярії не може було сподіватися пущення в рух нових родів обезпечення і справного виконування всіх робіт гол. канцелярії через се значно побільшених, принято до канцелярійної помочи дівчину, з платнею 20 долярів движево.

7. — Справу недостачі поміщення для гол. канцелярії обговорювано кількома наворотами. На домагання контрольної комісії рішено провірити будівляними експертами, чи дім У. Н. Союза годен довше таке переповнення як в офісах так в книгарни і друкарни, витримати, чи не треба поки знайдеся нове поміщення поробити які забезпечення-підпори, щоб не завалився. Справа тая також остаєся не викінчена.

8. — В справі льокования гроший на інвестиції було порішено більше льокувати на перші моргечі, що й по більшій части вже зроблено.

Крім того я полагоджував справи перепискою з відділами, які безпосередно до мене з такими звертались, о скільки того конче було потрібно, а то з відділами: 7, 135, 227, 248, 281, 293, 62, 235, 346, 73, 197, 301, і 96. В тих справах для декотрих з тих відділів я переписувався з старим краєм і по можности полагодив їх успішно.

На тім кінчу моє справоздання і заявляю, що на будуче з огляду на нові роди обезпечення, поширення діяльности організаційної, старатись буде по можности ще більше працювати для добра організації, а так само сподіюсь, що всі головні урядники приложуть своїх трудів, щоби ширший загал відділових урядників і членів У. Н. Союза з новим діловодством і вимаганями познакомити, в подібний спосіб, як я се зробив в Пітсбургу і околици.

Справоздання гол. містопредсідателя.

В короткій промові д. Угорчак заявив, що був запрошений до присутности при переберанню уряду гол. предсідателем як замешкалий в сусідстві гол. канцелярії, позатим часто заходив до гол. канцелярії і інтересувався справами організаційними, служив своїми радами і опінією, заступати гол. предсідателя не було потреби, тому зносини свої з гол. канцелярією уважає більше товариськими чим офіціяльними.

Справоздання гол. містопредсідательки.

Пані Марія Ольшаницька, заявляє, що відвідувала сусідні відділи і завзивала до організаційної праці, будучи само все-[illegible]ої цілі час і свій труд. Більше зробити не мала нагоди.

(Дальше буде)

ВАЖКІ НАРОДИНИ НОВОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ДРАМИ.

В свойому часі розписав був магістрат міста Львова конкурс на написання драми з історії міста Львова до найновіших часів включно. Так поставлена справа була хиблена вже у своїм почині. Проте, хто міг ждати, щоби львівські колтуни користувалися у своїй роботі розумом і тактом? Таким способом, розписано й оцей конкурс. Місто, що не має ні одної упорядкованої улиці, що має тисячі безхатних, які тиняються по бараках; місто, що має тисячі безробітних — з легким серцем призначило 10,000 зл. як нагороду за найліпшу драму з історії Львова з особливим підчеркненням „аж до найновіших часів включно", що значить: беріть, панове, сюжети з українсько-польської війни! — Речинець конкурсу продовжувано з місяця на місяць: львівський магістрат надіявся великих обявлень драматичного мистецтва! Речинець давно минув. До магістратської буди наспіло поверх півтора сотки „драм". Зачалася тяжка праця „жюрі": бідні цензори читають, пріють і з ума сходять: прочитали пронад сотку присланих „драм", але щож: при кождому творі мусіли, бідаки, поставити досадну кваліфікацію: „абсурд", „не надається", „шкода читати", „плід графоманства" і т. д.

З нашого боку цілий цей „конкурс" не будив гідний ближчого зацікавлення, коли б не одна обставина: ми згадали, що до конкурсу станули поверх 1½ сотки авторів. Тепер додамо, що всі вони (150) взяли за сюжет до своїх „драм" українсько-польську боротьбу 1918—1919 р., запихаючи браки свойого хисту бруковим змальованням жорстокостий, страхіть і якоїсь просто зоольогічної ненависти. З того виходить, що цілий польський загал, якого в тому випадку може репрезентувати тих 150 людей зпоміж нього, дише неприєдною ненавистю до всього, що українське, — що перечеркує м. ин. раз все думку, яку ширять деякі польскі часописи, мовляв, польський загал радби навязати добрі взаємини з „братнім народом", а погром українства приписують тільки тим чинникам, які знайшлися сьогодні при владі. Наведений нами „конкурс" відкриває, як один із багатьох, дешеву підшивку таких заяв: польський загал підтримає все польську „екстермінаційну політику на „кресах", бо нема сили, яка викорінилаб їдь ненависти з його серця.

Щоби не зустрітися з закидом, що пересаклі ворожим для Українців духом оказалися в тому випадку самі графомани, за яких треба вважати отих 150 драматургів, що взяли участь у магістратському конкурсі, ми додамо, що навіть такий незаперечений талант, як львівський польський письменник Генрик Збежховскі, — навіть він, написавши в останніх часах діточу поетичну казку „Мамине серце" або „Пригоди Томка Палюха", не міг не зачіпити в ній „оборони Львова" і ввів у 4-ій відслоні свойого твору символічну картину з листопадової минувшини Львова. Вправді, мистецький талант, такт і поміркованість, опанування поетичного матеріялу і великі вальори форми — не дозволили Збежховскому зробити це крикливо і непоміркованно, всеж таки факт лишається фактом. Польський письменник втікає думками до „геройської оборони Львова": в ньому бачить вияв польського духа, гльорифікує цю „оборону" і тим самим заступає погляд загалу, який ніколи і під ніякими умовами не будив схильним зрезигнувати з „польскосьці" Львова. Таке поставлення справи бачили ми й у п. Голуфка, який на свойому викладі у Львові давав Українцям територіяльну автономію, але щодо Львова — то заявив, що він сам станувби з крісом у обороні Львова перед Українцями.

(„Рада").

ОРОЧІ У ЗАБАЙКАЛІ.

Орочів у Забайкалі є тепер 5.000 душ. Живуть у північно-східнім Забайкалі, плекають ренів і полюють. Рен дає Орочам усе, що потребують: шатро (шкіри), поживу й запрягають їх до санчат. Від 1907. року ренів поменшало значно. Передусім над ріками Нерч, Керенга й Олекма. По найновійшим обчисленням тепер є вже лише десять хазяйств, які мають стоп ренів. Причина поменшання ренів є не лише зараза але й гедз (комаха), який продіставється не лише до шкіри звірят але й до дегенів. Також вовки є завзяті вороги ренів. Але Орочі вовків не вбивають, бо почитають їх як святі звірята. Також зменшилося значно число звірят, що достарчають дорогих кожухів: соболів поменшало останніми літами на 90 процент, вивірок на 30 процент.

А. Чехов.

БЕСІДНИК.

Одного гарного дня хоронили асесора Кирила Івановича Вавилонова. Помер він наслідком двох недуг, так дуже поширених у нашій батьківщині: через лиху жінку й алькоголь. Коли похоронний похід вирушив з церкви на цвинтар, один із товаришів помершого, Поплавський, сів на ізвощика і поїхав до свого приятеля Григорія Петровича Запойкіна, чоловіка молодого, але вже досить популярного. Запойкін, як звісно багато читачам, має рідкий талант виголошувати без приготування промови весільні, ювилейні, похоронні. Він може говорити все: як лише пробудиться натще, смертельно пяний, в горячці. Слова йому пливуть гладко, спокійно, як вода з ринви й обильно. Слів повних жалю в його словнику є значно більше, як блощиць у перший-ліпший гостинниці. Говорить усе цвітисто й довго, так тому нераз, головно на крамарських весіллях, щоби його задержати, треба було звертатися за помічю до поліції.

— Я, братіку, до тебе! — почав Поплавський, як застав його дома. — Зараз зодягнися і їдемо. Помер один із наших, саме відправляємо його на той світ, треба, братіку, бодай що-то сказати на прощання. В тобі вся надія. Колиб умер хтось незначний, не трудили би ми тебе, але тут секретар… підпора канцелярії до деякої степені. Не ялося таку рибу хоронити без промови.

— А, секретар! — позіхнув Запойкін. — Той пяниця?

— Так, пяниця. Бліни бутуть, закуска… на ізвощика дістанеш. Скажи там на гробі ціцеронську елєгію, а добру подяку одержиш!

Запойкін згодився радо. Розбурхав волося, лицю надав мелянхолії тай вийшов із Поплавським на вулицю.

— Знаю вашого секретаря — сказав сідаючи на ізвощика. — Ледащо, шубравець і бестія. Господи, змилуйся над ним, бестія, яких мало.

— Грицю, не ялося, ганьбити покійників.

— Самособою, „де мортуіс авт нігіль, авт бене", а все таки то драб.

Приятелі здогонили похоронний похід і прилучилися до нього. Покійника несли помало, тому по дорозі на цвинтар могли ще поскочити тричі до ресторану випити по „середній" за спокій душі померлого.

На цвинтарі відправили богослуження. Теща, жінка й сестрінка, згідно зі звичаєм, гірко плакали. Коли труну впускали до гробу, жінка скрикнула навіть: „Пустіть мене до нього", але до гробу за чоловіком не пійшла, певно пригадала собі емеритуру.

Запойкін піджидав аж усе стихло, виступив наперед, обвів усіх зором і почав:

— Чи вірити очам і вухам? Чи то не страшний сон ця труна, ці заплакані лиця, зойки і голосіння? На жаль, то не сон і очі нас не милять. Той, що ми його ще недавно бачили повного життя, молодечого, свіжого й чистого, котрий так недавно зносив, як невсипуща бжола, свій мід до спільного улия народнього добра, той, що… тойсам перемінився тепер у порох. Невмолима смерть торкнулась його ледяною рукою тоді, як він, не дивлячись насвої старі літа, ще був повен розцвіту сил і ясних надій. Незаступлена втрата! Хтож заступить його?! Маємо багато добрих урядників, але Прокіп Осипович був одинокий до глибини души сеоїм чесним обовязкам, не щадив сил, не досипляв ночей, був безінтересовний, непідкупний… Як погорджував тими, котрі, зі шкодою для загального добра, старалися перекупити його, тими, що спокусливими життєвими радощами старалися маклонити його до зради свого обовязку! Так, на наших очах Прокіп Осипович роздавав свою невеличку платню найбіднійшим товаришам, і ви самі тепер чули голосіння вдів і сиріт, що жили завдяки його помочі. Відданий службовим обовязкам і добрим ділам, не знав покійник радощів життя і не зазнав родинного щастя. Звісно вам, що до кінця життя був самітний, нежонатий. Хтож заступить нам його, як товариша? Бачу, як живе, його толене, добродушне лице, звернене до нас із теплою усмішкою, чую його мягкий, лагідний, приятельський голос. Мир твоїм мінним останкам, Прокопе Осипови! Спочивай, чесний, благородний робітнику!

Запойкін говорив дальше, присутні стали перешіптуватися. Промова подобалася всім, витиснула кілька сльоз, але багато в ній виглядало дивним. По перше, не знали, чому бесідник називав померлого Прокіп Осипович, хоч його звали Кирилом Івановичем. По друге, всі знали, що померший ціле своє життя воював зі своїю легальною жінкою, отже не міг бути парубком; по трете, померший носив густу, руду бороду, ніколи не голився і тому не розуміли, чому бесідник називав лице його голеним. Присутні чудувалися, поглядали на себе та здвигали раменами.

— Прокіп Осипович! — говорив дальше бесідник і глядів із удушевленням на гріб. Лице твоє було погане, ти був понурий і строгий, але ми всі знали, що під тою видимою поволокою билося благородне, приятельське серце.

Незабаром присутні запримітили щось дивного і у самого бесідника. Глядів в одно місце, ворухнувся неспокійно і сам здвигнув раменами. Наразь замовк, розняв із счудування уста та звернувся до Поплавського.

— Слухай, він жиє! — Глянь, стоїть онтам коло памятника!

— Таж він не вмирав! Помер Кирило Іванович!

— А тіж говорив мені, що то помер ваш секретар!?

— Кирило Іванович був власне секретарем. Е, ти все попутав. Прокіп Осипович був дійсно наш секретар, але два роки тому аванасував на референта в другому відділі.

— Чорти вас там знають!

— Чогож ти перервав? Говори дальше, бо є глупе положення!

Запойкін звернувся до гробу і з попередньою красноріччивістю говорив дальше перервану промову. Біля памятника стояв дійсно Прокіп Осипович, старий урядовець із гладко виголеним лицем. Глядів на бесідника і хмарився гнівно.

— А то приключилося тобі! — сміялися урядовці, як вертались разом зі Запойкіном із похорону. — Живого чоловіка похоронив.

— Погано, молодче! — бурмотів Прокіп Осипович. — Ваша промова добра — бути може для покійника, але для живого чоловіка — то кпини! Змилосердіться, пане, що ви говорили? Безкорисний, непідкупний, хабарів не бере. Таке говорити про живого чоловіка — таж то кпини. А зрештою ніхто вас не просив, щоби ви змальовували моє лице. Погане, огидне, щож діяти, але навіщо прилюдно виставляти на показ мою фізіономію! То негарно!

Переклав **М. Тр.**

ВАЖНЕ ДЛЯ ГР. КАТ. ЦЕРКОВ І ДЯКОУЧИТЕЛІВ.

У нас можна набути

„СЛУЖБУ БОЖУ"

на три голоси і партитуру.

Всі чотири книжки $15.00.

Замовлення і гроші слати:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ глядає посади. Голос баритоновий, школу діточу, хор, представлення з старшими і з діточками та концерти провиджу і учу як слід. Ласкаві зголошення прошу слати на: ДЯКОУЧИТЕЛЬ, c/o "Svoboda", 83 Grand Street, Jersey City, N. J. 117-20

ПОШУКУЮ на літний сезон мешкання, домашний харч, при укр родині на фарми в здорової околиці, близько води і ліса. Писати: WASYL PETROWYCH, 201 West 84th Street, New York City. 119-20

НА ПРОДАЖ бучерня і гросерия, бизнес $1500 тижнево, продам по причині переходу до другого интересу, готівкою треба $4000. Голоситися до 1603 NEWPORT AVE., NORTHAMPTON, PA. 118-27

НА ПРОДАЖ штор гросерия і бучерня, бизнес добрий межи українцями і польским народом, продається по причині другого бизнесу. Голоситись під ч. 42 Green St., Jersey City, N. J. 118-120

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальог до:

UKRAINIAN BAZAR,

168 E. 4th St., New York, N. Y.

НЕ ПОСИЛАЙТЕ ГРОШИЙ! за се гарне 14-каратове золоте Фонтанове Перо з яким небудь іменем виритим 18-каратовим золотом.

Продавалося перше по $3, тепер предкладаємо його в ціні **$1.75** включаючи вирITте вашого імени. Коли пришлете гроші з замовленнем оплачуємо пересилку самі або вишлемо на C. O. D. **Гроші звернемо коли не будете вдоволені. Потрібно агентів. — THE BRITMOR CO., Dept. U, 404 — 4th Ave., New York.** 14,9,24

ФАРМИ!

РІДКА НАГОДА!

Мушу виїхати, **продам корнеровий дім на одну фамілію на 2-ох лотах,** дім може коштувам $4,800, за **$3,500.** $1000 готівкою. Околиця дуже гарна, два бльоки до школи і стації колієвої, 35 минут з Ню Йорку. **Хто перший зголоситься той певно купить.**

Пишіть або зголошуйтеся до:

ВАСИЛЬ ПИЛИПЧУК,

200 — 2nd Ave., New York, N. Y. 111-24

ФАРМИ СЕЙЧАС!

Продаються Американцями по родинним причинам за половину ціни:

1. Фарма під курн півтора милі від міста і стації, 4 акри, дім 8 кімнат, сад, 2 нові курники, 330 куриЙ, Електрика і т. п. Ціна $5000, готівкою $1500.

2. Фарма 80 акрів, дім 8 кімнат і ряд других забудовань, миля від міста і стації, 7 коров, 3 коні, фармерські знаряди, 300 куриЙ. Ціна $8000, половина готівкою.

Маємо також богато других фарм поблисько, продаючіся дешево по причині ріжних случаїв. 109—

Нотар V. T. KRUGLAK,

151 Avenue A, New York City.

Tel. Orchard 7117.

МНОГО ЛЮДИЙ.

переконалося вже, що можуть дешево купити і бути чесно обслужені в моїм бюрі. **Маю 15 літ практики, удіяю всякі поради в справі купна і продажи. Гроші на гроші і другі моргечі дуже дешево. Зайдіть, переконайтесь і Ви.**

ДОМИ НА ЗАМІНУ.

МОЯМЕНСІНҐ УЛ., дуже гарний, три поверхи корнер, **склеп цукорків і соди, 10 великих покоїв.** Ціна **$12,500**

ІСТ ВЕНЕНҐО УЛ., корнер, ґросерня і бучерня, дуже добрий інтерес і околиця, по **причині хвороби на продаж або в заміну.** Ціна **$8,500**

РІЧМОНД УЛ., пекарня, чудовий дім, 8 покоїв, огріваний горячою водою, вел. штор, гарне урядженне, гарадж мурований на 3 авта, лот **35x90.** Ціна **$17,000**

ДОМИ НА ПРОДАЖ.

СТ. ЛЮК ПЛ. 5 великих покоїв, муров., вдова продасть за **$2,900**

ІСТ ВЕНЕНҐО УЛ., 4 покої дім в добрій околиці і в добрім стані. Ціна **$2,900**

БЕЛҐРАД УЛ., 8 покоїв дім, огріваний парою, тверді підлоги, властителі на фармі, **продасть за** **$5,600**

Много инших домів, інтересів і фарм на продаж і заміну.

Хто хоче скоро ПРОДАТИ, хай голоситься до нас.

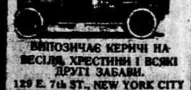
V. BOHACHEVSKI,

Real Estate Broker

4233 Germantown Ave., Phila, Pa.

ЮЛІЯ ЯРЕМА

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.

129 E. 7th ST., NEW YORK CITY

Telephone: Orchard 2568